

# איזהו נשך פרק המישי בבא מציעא

סג.

עין משפט  
גר מצוה

(א) [לקמן סה:] א, ב"ק קג, א [לקמן סה:] מגילה ס: ערכין לא, ד [מגילה ס: ערכין לא, ה] ז"ל אמר רבי יהודה, ו [שבת טז: וע"ג, ו] ג"כ שפלה, ח אכל במס' ישנים לא כתוב כלל הן ומשיכה דהכא עד סוף הדיבור, ר"מ,

## הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ולא אמרי' וכי דמתנא לעיל כ"ל ומינה ר' חייא דאמר נמחק:

## גליון הש"ס

תוס' ד"ה ברית וכו' וי"ל הרמב"מ ור"מ ע"פ לקמן דף סד ע"ב תוס' ד"ה ולא:

## הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה יש לו כו' הואל ואם כו, י"ב וכ"ד המבי"ט אכל הרב"ד ושי"פ חולקין ומתנו דמנחה לא ק"י כלל ועי' ח"מ סי' קל"ט וסי' ר"ד ומש"ש:

**דמסרנא מהניסין כווסיה**. שאני רגיל לתוך משניות סתם רבי כבדיהם סתם הוא. ודכוותיה אמר רבא בהגוזל בתרא (ב"ק דף ק"א:): **הגיע זמן חטין למכור**. שנתיקרו ודרך אורחותיהן למוכרן מעתה: **יש לו מוסר**. ולא אמרינן דלאו כאיסרו הכא לידו היכא דיש לו דוכי בהו האי מהשתא ואע"ג דלא משק"י מוקרי דרשותיה מוקרי ולא הו' רבית [א] הואיל ואם בא לחזור קאי עלייהו בני שפרע. ומיהו היכא דאין לו לאו כאיסרו הכא לידו הוא דהיכא דהייב ליה זוזי פוסק ואע"ג שאין לו דיכול זה לקנותו במעות שקיבל דחטין ממזין לו הואיל ואלא השער אכל זה אין צידו במה יקנה ודמי לרבית: **ומאי לקח**. דקמתי במתני' לקח בהלוואתו שהיה נושא בו ליינר זהב. ולי נראה דלא גרסינן ליה ופירושו משוכם הוא (ה) שנתלה בספר לפי שראה ברבי אושעיא נושא בתצירו מנה דשמעינן מינה דאי הוה יהיב ליה השתא זוזי אפילו אין לו נמי שרי בשבט מתניתין ופירשה בלוקח בהלוואתו ולא היא לא מצעי לשבועי מתניתין בהכי דר' אושעיא משום חטין קמאי נקיט ליה ולמיימר דיש לו מותר אע"ג דלאו כאיסרו הכא לידו וכי אין לו אסור הואיל ולא בא איסרו לידו אכל מתניתין כי תנא אין לו גבי יין מנחה שמתמה הלוואה בא עליו שהיו כבר דמי החטין מלוה עליו אכל גבי חטין לא תנא איסורא ואפילו אין לו שרי דאיסרו בא לידו וספיר תני בה לקח: **מעמידין מלוה**. שיש לו על חצירו: על גבי פירוס. לפסוק עליהם פירות כשער של עכשיו כל ימות השנה: ולא אמרינן לא כאיסרו הכא לידו. כדתי' (ה) רבי חייא דאמר לעיל אפי' יש לו אסור: **ושמע מינה והוא שיש לו**. אכל אין לו אין מעמידין מלוה אכל פוסקין על ידי נתינת מעות כדקמתי מתני' (לקמן דף עב:) ילא השער פוסקין ואוקימנא מתני' כדתי' רבי אושעיא: **ושמע מינה**. מדקמתי הגיע זמן חטין למכור שם לו החטין דמיים כשער של עכשיו ציורק ופוסק יין כשער של עכשיו צול שמע מינה איתא לרבי ינאי דאמר פסק על

הפירות והגיע זמנו למכור ובה ומצעו ואין לו מקבל הימנו הדמים כשער של עכשיו דמה לי מקבל הן עלמין ומה לי דמיהן: **עושין אמנה בפירוס**. נותנין מעות באמנה כשער של עכשיו שיואל בשוק ע"מ לקבל פירות אפילו יוקירו חטין: **ואין עושין אמנה**. לפסוק על הפירות כדי לקבל דמים לכשיוקירו דכיון דזוזי יהיב זוזי שקיל מחזי כרביהם: **אם יש לו מוסר**. מהא דרבי אושעיא קא מותיב והכא דמים קא מקבל ששם עליו דמי החטין ומקבל היין ששוה יותר ממה שנתן ומתחילה לא קנה יין ממנו והרי הוא כמקבל מעות דמי החטין: **בשמשך**. הימנו החטים מתחילה דדמי החטין דידיה קא מקבל דברשותיה אייקור דמשעה שמשך כלתה לה מורת הלוואה וקיבל חובו וכן כדכונן: **שיחד לו קרן זויס**. ואשמעינן דיחוד **אחד ברבים מוסר**. רבית שאינה על ידי הלוואה אלא ע"י מכר ופעמים שבה ליד רבית כגון זו אם יוקרו הפירות ושלם דמים יש כאן רבית ואם לא ישלם דמים אלא פירות שפסק הוא עמו אין כאן רבית היינו כל אחד ברבית פעמים יש רבית ופעמים אין רבית שהרי אינו פוסק עמו ע"מ לשלם דמים אלא פירות: **ועשה שדהו מכר**. אם אין אנו נותן לך מכאן עד יום פלוני הרי השדה שלך: **בזמן שהמוכר אוכל פירות**. בתוך הזמן מותר: **לוקח אוכל פירות אסור**. שמא לא יבא לידו מכר שיחזיר לו מעותיו ונמנא שבהלוואה היו אכלו חוה אוכל פירות ברבית: **בייתום בן זונתו**. מאי בינייהו. דמיא קמיפלגי: **אד אחד**. כי האי גוונא שמא יבא לידו רבית שמא לא יבא כל הפדיה בא לידו רבית כל המכר אינו בא לידו רבית: **על מנע להחזיר**. דרבי יהודה גופיה לא שרי אלא ע"מ להחזיר שאם לא יהא מכר יחזיר לו פירות שאכל ואפילו הכי אסר ת"ק דבשעת אכילה קאכיל רבית ועבדיה לאיסור: **השתא דאמר רבי ינאי**. גבי פירוש הן ודמיהן שוין דכי היכי דהן מותר דמיהן נמי מותר דמה לי טוב אם הם מקבל יותר ממה שדמיהן מקבל:

**דאמר רבי ינאי** מה לי הן. החטין מה לי דמיהן כגון יין אם יש לו כך פי' רבית שמואל ור"ל דוקא יין אכל מעות אסור ואין נראה לר"מ דבפרק הגוזל [ב"ק דף קג. ושם ד"ה התם] גבי רב כהנא זצ"ל כתנא ואייקר זבונה מרוותא קמאי א"ל לרב אשקול זוזי אמר ליה אי כי מוצני אמרי כתנא דכהנא הוא שרי ואם לאו אסור רב לטעמיה דאמר אין עושין אמנה דמיים משמע דלרי ינאי שרי למשקל זוזי:

**בשמשך**. ואפילו אכלן המוכר מותר לשלם חטים אחרים אם יוקירו ולא דמי לטאה בסאה דאסור (לעיל דף קג. סב.) משום דהתם הלוואה והכא זבני (ה) ומשיכה דהכא לא הוה אלא לענין היתר פיסוק ולא לקנות ממנו: **צד אחד ברבית מותר**. ואע"ג דבשעת הפרעון הוה רבית כיון שבשעת הפסק הוה כל אחד של היתר שרי ור"מ א"כ סאה בסאה נמי יהא מותר ללות לרבי יהודה דלד אחד הוא דשמא לא יוקירו דבהלוואה נמי שרי רבי יהודה כל אחד ברבית כדאמרין לקמן (דף סה:) גבי משכן לו בית משכן לו שדה הא דלא כר' יהודה ויש לומר דלא חשיב כל אחד ברבית אלא דבר שיש ציד מלוה או ציד לזה לעשות כל אחד שלא יהא רבית ולא דמי לטאה בסאה שחלו בשער וע"כ יהא רבית אם יוקירו: **רבית ע"ב מנת להחזיר איבא** בינייהו. ואם תאמר מאי טעמא דרבנן דאסרי דאזיה רבית הוא זה והלא כשיבא לפדות מנכה לו מחילה פירות שאכל וי"ל ודאי אם הוא עושה כן לא הוה רבית אלא מצריכו לפרוע מחילה הכל קודם שינכה לו כלום ואם לא יוכל לפרוע לו הכל תהא משוקעת צידו ואם תאמר דתנן בערכין (דף לא.) ושם ד"ה (התני) המוכר בית בבית עמי חומה גואל מיד וגואל עד שנים עשר חדש הרי זו כמו רבית ואינו רבית ופריך בגמ' והתניא רבית גמורה היא אלא התורה המירה ומשני הא ר' יהודה והא רבנן והשתא לרבא דלכולי עלמא כל אחד ברבית אסור היכי משני וי"ש לומר דמדאורייתא מודה רבא דכל אחד ברבית פלוגי אכל מדרבנן נראה לרבא דליכא למאן דשרי ורבי יהודה שרי הכא אפילו מדרבנן כדמוכח בעובדא דמיתי לכך מוקי רבא דאירי ברבית על מנת להחזיר ואם תאמר דבפרק בתרא דמגילה (דף ס: ושם ד"ה רבי) תנא אין מוכרין בית הכנסת אלא על תנאי אימתי שירצה שיחזור דברי רבי מאיר ופריך בגמרא ולרבי מאיר היכי דירי ציה הא הוה ליה רבית ומשני סבר לה כרבי יהודה דאמר כל אחד ברבית מותר וי"ל לרבא איירי התם כגון שהתנו עמו שאם יפדו יתן השכר על שדר בו: ופוסקין

יב א מ"י פ"י מהל' מלוה ולה ה' ו סמג לאון קג טו"ש"ע י"ד סי' קסג סעי' א וסעי' ב: ב ב טו"ש"ע י"ד סי' קעה סעי' ו: כ א מ"י פ"ו מהל' מלוה ה' ד סמג לאון קג טו"ש"ע י"ד סי' קסד סעי' ד וסעי' ו: כב ד טו"ש"ע י"ד סי' קעד סעי' ה וכו"ל:

## מוסף רש"י

ועשה לו שדהו מכר. משמך לו שדהו על אוחו מנה ומכר לו אם לא אתן לך מנה מיכן ועד שלש שנים הרי הוא שלך (וערכין לא.) בזמן שהמוכר אוכל פירות. כל אוחו שנים, מותר, לוקח אוכל פירות אסור. שמא יבא לידו צדו שלם ומנא שאכלת ברבית (שם.) צד אחד ברבית. שאם יבא לידו רבית ואם לא לא יהא רבית (שם.)